

Az itt felsorolt követelmények nem könnyen teljesíthetők minden vonatkozásukban, különösen a mai világban, amikor sok az önző, hazug életet élő felnőtt. De igen sokat tehet a szülő gyermeke lelkének megvédésében akkor, ha minden erejével arra törekszik, hogy a családi élet levegőjét megőrizi a gyermek számára tisztának, igaznak, éltetőnek. Fáradtságot, anyagi gondot ellensúlyozni tud az a gondolat, hogy a gyermek sorsát a szülők tartják a kezükben. Mindenekelőtt az anyák! Ahány magyar anya ma a gyermekét meg tudja tartani az igazság szeretetében, az mind emel egy keveset még mindig csonka országunk erkölcsi színvonalán.

Evva Gabriella.

Diáknyaraltatás a polgári fiúiskolákban.

Az iskola munkáját a tanuló iskolán kívüli körülményei támogatják vagy gátolják. A gátló nehézségek javarés�ének a szegénység a forrása. Tanulóink jelentékeny része szegény, vagy legalább is szerény körülmények közt él. Lakásuk, ruhájuk, táplálkozásuk nem megfelelő, legyengült testük és lelkük az ellenállásra és munkára alig alkalmas.

Az iskola a maga véges eszközeivel a bajok forrását, a szegénységet nem tudja megszüntetni. Csakis tüneti kezelést nyújthat. Mint egy más alkalommal már részletesen ismertettük,*) a polgári fiúiskola a szociális segélynyújtás terén kötelességén felül való munkát végez. Az alábbiakban arról fogunk beszámolni, hogy a tanulók szabadlevegőhöz, napfényhez való juttatására a polgári fiúiskolában mily kezdeményezések történnek.

A gyakran agyonzsúfolt, levegőtlen és sötét városi lakások, a szelőlötletlen, földes vidéki lakások, a nagyvárosi füst, az alföldi helyiségek portengere, a házak nyirkos fala olthatatlan vágyat ébreszt a tanuló lelkében a napsugár és a tiszta levegő után. Ezért sok helyen tanítanak jó időben a szabadban. Hogy csak néhány példát említsünk, pl. Fülöpszálláson a tanítás alkalmas időben a község belterületén lévő Hősökligetében folyt. Gyulán az iskola fás udvarán szélitől és tűző naptól védett helyen *állandó szabadlevegőjű osztály* van felállítva. A vaslábú papok cementtalpba vannak rögzítve.¹

Természetesen az volna leginkább célravezető, ha minden nagyobb városnak vagy járásnak meg volna a maga *szabadlevegős iskolája*. Budapesten már évek óta működik a Svábhegyen az u. n. *erdei iskola*, melynek már 1933-ban 200 férőhelye volt. A 3–3 hónapra beutalt tanulók itt rendszeres tanításban részesülnek.² Ilyen erdei iskola épül a közeljövőben, mint hírlik, az ország több részén is.

Néhány fővárosi iskola a melegebb hónapokban *egésznapos kirán-*

*) Nevelésügyi Szemle III. é. 30. I.

¹ Gyula, Ért. 1937–38. 22. old.

² Braunhoffer J., Isk. Eg. I. 163; Révész J., Az erdei szabadlevegős iskola. Uo. I. 231.

dulásokat rendez évente több ízben is a budai hegyekbe, ahol verőfény és árnyas erdő várja a játszani és pihenni vágyó diáksereget.³

Az iskola ilyirányú gondoskodásának legtöbb tere a nyári szünetben van. A gyermeknyaraltatás terén ismét a főváros mutat sokszor megirigyelt, elérhetetlen példát. A főváros a tanulók ezreit üdülleti nyaranta az ország különböző vidékein.⁴ A rászoruló tanulókat az iskolánövér ajánlatára iskolaorvosi vélemény alapján utalják be 3–6 hetes nyaralásra.

Vidéken általában csak a cserkész táborokban nyaralhatnak csoportosan a tanulók. Nagyrészüket aránylag jobb módú szülők gyermeke, akik a táborozási költségeket meg tudják fizetni. Dícséretére mondjuk a cserkésznek, hogy az utóbbi két évtizedben ez volt az egyetlen intézmény, amely a szegénysorsú, vidéki tanulót társadalmi úton végzett gyűjtéssel a táborélet örömeihez juttatta.

A tanulók testi-lelki fejlődését szíven viselő tanárság a nem-cserkész sorában is meglátta a fejletlen, sápadt, tehát nyaralásra szoruló gyermekeket. Itt is, ott is akad egy-egy akadályokat nem ismerő, lelkes tanár, aki évről-évre feláldozza nyarát, lőt-fut, kilincsel, tervezget, a meggyőzés minden eszközét igénybe veszi, hogy iskolája csenevészebb, rosszul táplált gyermekeit nyaralni vihesse.

Igy Kalocsán vitéz *Göndör Ferenc* bonyolította le sok utánjárással a nyaraltatást, melyen elsősorban az iskola támogatásával 40 betegsége hajlamos, vézna fiú üdült 3 hétig a Balaton partján.⁵ Kúnhegyesen, ahol a tanulók több, mint fele tbc.-s fertőzésben szenved, vagy ilyen környezetben él, *Gombos István* tanár vitte már 1933-ban a Mátrába tanulóit.⁶ Gyulán *Istvánfalvy Miklós* vitte a két utolsó nyáron *sportköri táborba* a gyulai Városerdőbe a sportkör tagjait.⁷

A mozgalom megerősödésére mutat az a szinte egy időben több helyen felmerülő ötlet, hogy az iskolák állandó nyaralóhely, nyaralótelep szerzésére, nyaralóház építésére törekedjenek. Így Cegléden már évekkel ezelőtt tervbe vették az iskolai üdülőtelep kiépítését, illetve a szomszéd telek megvételeét. Ezen egyszerű épületet akartak emelni, ahol a csoportos üdülést olcsón meg lehet valósítani.⁸ Van, aki azt ajánlja, hogy minden iskola lehetőleg a Balaton mellett szerezzen telket s azon építse fel nyaralóját. A szükséges tőkét a tanulók segítségével (előadások és kiállítások rendezésével) lehetne megszerezni.⁹

Gombos István már évekkel ezelőtt alapos cikkben fejtegette a diáknyaraló telep jelentőségét. A barakszerű épület tervrajzát és a nyaraló tábor napi munkarendjét is közli. Beíratáskor minden tanulótól 1—1

³ Bp. VII. Rottenbiller-u. Ért. 1936/37. 7.

⁴ Isk. Eg. I. 163; Petik K., A nyaraltatási akció munkája. Uo. I. 223; Szarvas J., A nyaraltatásra való kiválasztás. Uo. I. 228.

⁵ Ért. 1936—37. 10.

⁶ Gombos I., A gyengesszervezetű szegény tanulók nyaraltatása. OPITE. — Közlöny, 38.395.

⁷ Ért. 1937—38. 16.

⁸ Ért. 1936—37. 11.

⁹ Sz. Szuknovich M., A gyermek a gyermekért. Közl. 35.170.

P nyaralási díjat szedne, amelyből a polgáriiskolai tanáregyesület vagy az egyes iskolák felépíthetnék a nyaralóházakat.¹⁰

De nézzük, hogy a tervekből mit valósítottak meg az egyes iskolák. A szolnoki polgári fiúiskola cserkészcsapata ezelőtt négy évvel megépítette az ország első cserkész partfürdőjét. Már előzőleg 1000 fás cserkészligetet ültetett a Tisza partján. Ennek hús árnyékában vannak a fürdő öltözői 250 fiú részére. A három hónapig tartó fürdőévadra fürdőmestert szerződtetnek és a tanulók biztonságára csónakmester ügyel.¹¹

A kőszegi polgári fiúiskola a múlt tanév végén avatta fel Garaboncia nevű üdülőházát. Az üdülőház Kőszegtől mintegy 7 km-re, Velem község fölött 510 m magasan van, vadregényes vidéken a Szentkút-forrás közelében. Két nagyobb szobából áll, de a padlása is alkalmas elszállásolásra. A terv kezdeményezője és megvalósítója *Pavetits Ede*.¹²

Gyulán az idei nagyszünetben már állni fog a diáknyaraló épülete. Az olcsó, de megfelelő épület költségeit hatósági támogatás és társadalmi gyűjtés biztosítja. A város mindenfokú iskolájának együttes évfárá tormaünnepélye tiszta jövedelmét a berendezésre fogják fordítani. Jól bevált ötlet, hogy a diáknyaraló 48 ágycsónakosok, egyesületek, hatóságok és vállalatok *ágyalapítványai*ból készítették el. A gyulai diáknyaraló gondolatát *Istvánfalvy Miklós* vetette fel, akinek a megvalósításban is nagy része van.¹³

Ime: az ország különböző részein lelkes tanárok gyűjtik meg a diáknyaralók messzevilágító táborúzeit. A sápadt tanuló a jó levegőn, egészséges életrenddel eltöltött táboridő után testben, lélekben megerősödve kezdhet a következő év munkájába. „Az a közösség, amelyben ott élnek, növeli felelősségérzetüket, találékonyságukat, ügyességüket, gazdagabbá, nemesebbé teszi kedélyvilágukat, önzetlenségre szoktat és a természet közvetlen szemlélése, csodás csendje, egészen közel viszi őket a mindenség alkotójához, az Istenhez.”¹⁴

Implom József.

A polgári iskolai szakvizsgák rendszere a volt csehszlovák köztársaságban

A 1918.-iki államfordulat lényeges változást hozott a tanügy csaknem minden ágában. A csehszlovák tanügyi hatóságok, a tankötelezettségnek 14 éves korig való kiterjesztésével, szükségesnek látták az elemi iskolák eddigi osztályait nyolcra felemelni, aminek következtében — látogatottság híján — számos polgári iskola megszűnt. Az új állapotnak és a velejáró intézkedéseknek gyakorlati célja volt magasabb színvonalra

¹⁰ Gombos I. id. cikk. Közl. 38.394.

¹¹ Ért. 1936—37. 29.

¹² Ért. 1936—37.

¹³ Békésmegyei Hírlap 1939. IV. 30.

¹⁴ Nyári nevelő tábor. Diósgyőr. Ért. 1936—37. 9.